

■ Do českých kin 24. ledna vstoupí film **Narušitel**, natočený na motivy skutečných osudů pilota Vladislava Baldy. Příběh armádního leteckého esa, které se rozhodne překročit hranice socialistického Československa a na svém historickém stroji uletět za svobodou, natočil pilotův vnuk David Balda. Hlavní roli napříč dobou ztvárnili Pavel Neškudla a Petr Kostka, v dalších výrazných rolích se představí Jiří Dvořák, Veronika Arichteva nebo Stanislav Zindulka. ■ **Ikona funku, skupina Kool & the Gang vystoupí 26. června v pražském Foru Karlín.** Formace, již proslavily hity jako Celebration nebo Cherish, má na svém kontě ceny Grammy i miliony prodaných desek a její skladby známe i z kultovních snímků jako Pulp Fiction. Band, v němž stále dominují zakládající členové Robert „Kool“ Bell, Ronald „Khalis“ Bell a George „Funky“ Brown, byl loni uveden do americké autorské Síně slávy. ■ **Před Vánocemi se po více než dvaceti letech dočkalo reedice album Ivy Bittové Kolednice.** Bittová album nahrála v ro-

ce 1995 v kostele v Lelekovicích se svým dětským sborem Lelky, vánoční písně a koledy si vybrala ze sbírek Sušila a Seidela. Desítky let nedostupné album vyšlo nyní v papírovém digipacku s původním obrázkem Aloise Mikulky. ■ **Nová kniha Fotografie, které hrají představuje snímky dvou desítek autorů patřících k nejvtiženějším v oblasti hudební fotografie.** Editor Ondřej Bezr oslovil profesionály i amatéry se stejným zadáním: vybrat deset svých „top“ fotek. Knihu vydal Galén. ■ **Nakladatelství Torst vydalo třetí svazek deníkového díla filmového režiséra Pavla Juráčka.** Zahnuje jeho deníky z let 1959–1974, tedy z doby, kdy vznikly jeho snímky Postava k podpírání, Každý mladý muž a Případ pro začínajícího kata. Současné vydání Juráčkových deníků je oproti vydání z roku 2003 rozšířené o další dokumenty z autorovy pozůstalosti, například zápisník z vojny nebo deník psaný v kanadském Montrealu.

■ (miš)

Úklid v domě

Už na sklonku loňského roku (TR 47 a 49/2018) jsme psali o tom, že původní česká literatura psaná ženami kvantitativně, ale hlavně kvalitativně roste. Po nových knihách Alice Horáčkové, Terezy Boučkové, Mileny Slavické a Lidmily Kábrtové upozorňujeme na další dvojici nových titulů.

Foto České centrum ve Vídni

Markéta Pilátová napsala knížku, v níž pléduje za bohatý vnitřní život i opravdové vztahy

Markéta Pilátová (1973) sleduje ve své novele **Velký úklid** (Meander, 80 stran) příběh rusovlasé Marušky, která to nemá doma nejsnazší: otec je bubeník v metalové kapele, typ poněkud bohémské ražby, řádně nasáklý pivem, matka pak patologicky ambiciózní manažerka, co ráda klape zlatými podpatky a miluje pořádek pro pořádek. Poněkud nesourodá dvojka (asi jako autorčin text a mimořádně ohavné, kýčovitě ilustrace jakéhosi Olle Trottestama), takže není divu, že se mezi nimi otvírá prostor, který lze šikovně zaplnit.

BALAMUTIT OSUD

Z jedné strany do něj vstupuje dobroromyslná „opravářka“ porouchaných lidských životů, sousedka Krátká, která má díky své kolotočářské kumpánce, vědmě Esmeraldě, řádně dlouhé prsty, jimiž dokáže z možného udělat nutné – z druhé strany pak úzkostlivá Maruška, která v magickém oparu, jenž kolem ní pání Krátká vytvoří, získává vztah nejprve k věcem, těm „mlčenlivým soudruhům“, a později k sobě, k druhým, ke světu. Poté co je nenásilně „individualizována“, přijde na řadu její ctižádostivá matka. Ta je, podle psychologického vzorce očistného ztrácení, opuštění dosavadního já, nejprve lehce zhypnotizována, následně vyslána na dalekou cestu – a nakonec zbavena vší materiální tíže, která jí svazovala hlavu, ruce, srdce. Konec je samozřejmě šťastný. Proč ne?

Pilátová napsala knížku, v níž pléduje za kvality, které dnešnímu svě-

tu stále zoufaleji chybějí: za pomalost, bohatý vnitřní život, nenáhřákové, opravdové vztahy. A využívá k tomu jednak své oblíbené, častokrát i v jiných titulech ze své autorské dílny frekventované „čarování“, jednak přesvědčení, že účel světí prostředky – že cestou k dobru se může i trochu švindlovat, mystifikovat, prostě balamutit osud.

SCHOVÁM SI TO

Dům v Rugolu (Book Dock, 188 stran) od **Marky Míkové** (1959) je objemná i obsáhlá kniha, která spojuje portrét umělce s popisem jednoho výletu. Tím umělcem je Štěpán Zavřel (1932

až 1999), výtvarník, autor dlouhé řady knížek pro dětského čtenáře, od roku 1959 usazený v italském Rugolu, kde si postavil dům na způsob svatyně, kouzelného zámku, místa jako vystříženého z pohádkových fantazí. Umělec citlivý i výbušný, jednou lásky, jindy nenávisťi-

Foto Wikimedia Commons

Marce Míkové se v české literatuře po roce 1989 daří jako málokomu

plný, ve své domovině, tedy v Čechách, pak každopádně zapomínány a opomíjený (podobně jako donedávna třeba Miroslav Šašek), připomenutý teprve dlouho po smrti dvojicí knížek Sen v Benátkách (2016) a Zachráněný dědeček (2017).

A ten výlet? Konal se zřejmě na sklonku šedesátých let minulého století, ještě za otevřených hranic, a vydala se na něj Zavřelova sestra se svým mužem plus dvojčaty Alenu a Lídou. A protože holky jdou v příběhu do puberty, má pro ně cesta do Itálie význam málem goethovského formátu. Na místě totiž dojdou trojího probuzení: tělesného, duchovního a fantazijního. Výlet je změň; hlavně Lídu, která je „věčně trochu mimo, nepraktická, zasněná“ – a která nejspíš v jistých fasetách osobnostně koresponduje

s autorkou knihy, neboť závěrem říká: „Jednou to všechno napíšu. Všechno si to budu pamatovat... schovám si to.“

Čili monografie plus příběh zraní. A znovu, jak je u Marky Míkové dobrým zvykem, počíná je debutem Roches a Bžunda (2001) přes JO537 (2009) po Pána a vrabce (2017), s přirozeným smyslem pro kvality, potažmo tematickou nosnost okraje, alternativy, periferie, undergroundu – stejně jako se schopností prozářit, nabít slovo, příběh na způsob výše zmíněného „trojího probuzení“. Autorce se to daří jako v české literatuře po roce 1989 málokomu; není od věci srovnání s knížkami jiných současných českých spisovatelek. Jak řečeno úvodem: je jich k máni víc než dost.

■ **Radim Kopáč**
literární a výtvarný kritik